

Hung. Monitoring, 2.11.89. (Kossuth Rádió, Esti Magazin, 18.30 h)

A mikrofonnál Zentai Péter.

- A kormány idén nem nyúl a gépkocsi vámokhoz, tehát december végéig a külföldi autóvásárlás körülményei nem változnak. De, november 20-ig felfüggesztik a turista valuta ellátást! November 20-a után évente csak 50 dollárt lehet felvenni, viszont a lakossági deviza számla használati szabályai nem változnak. Műsorunkban a részleteket Békési pénzügyminisztertől hallják majd.

Ha sorrendben nem is a turistaellátmány megváltoztatása következett, de fontossága és nyilvánvaló érdeklődés miatt ez kíváncsok előre. A Minisztertanács meghozta a szakértők és különböző politikai irányzatok által már régóta sürgetett gazdasági szükségintézkedések egyikét.

Hallgassák meg a teljes közleményt, melyet Békési László pénzügyminiszter olvasott fel a tájékoztatón.

- (BÉKESI) A konvertibilis elszámolású fizetési mérleg növekvő passzívumot mutat annak ellenére, hogy a gazdaság exportteljesítményei javulnak és az áruforgalomban több százmillió dolláros exporttöbbletet értünk el. A fizetési mérlegre egyrészt az adósság utáni kamatfizetési kötelezettség, másrészt a lakosság deviza-felhasználása jelent súlyos terhet. Az elmúlt évhez képest az idegenforgalom devizamérlege félmilliárd dollárt meghaladó összeggel romlott. Ezt újabb külföldi hitelekkel a kormány már nem finanszírozhatja. Ez érthetően arra készíti a kormányzati szerveket, hogy keressék a megoldást a fizetési mérleg romlásának megfékezésére.

A szakértők számos javaslatot mérlegeltek és mérlegelnek. Ezek között ismét előbukkant a gépkocsi magánimport terheinek vámemeléssel való növelése. Ez az alapja annak, hogy a közvéleményben elterjedt a vámemelésre vonatkozó hír. A kormány megerősíti azt a korábbi döntést - és ezúttal nyilatkozatát -, hogy a magánúton behozott gépkocsik vámját nem emeli, ugyanakkor az ország jelenlegi helyzetében megengedhetetlennek tartja, hogy a turizmus devizamérlegének további romlása növelje a fizetési mérleg nagy passzívumát és tovább fokozza az egész társadalomra háruló terheket. Ezért a kormány a holnapi naptól, november 3-ától november 20-áig felfüggeszti a turistaellátmány folyósítását. November 20-ától új devizaellátási rendszert vezet be, amely közvetlenül összeköti a turizmus devizaegyenlegét a lakosság központi devizaellátásával. Ennek lényege, hogy a lakossági valutaellátás négy évre maximum 300 dollárban kerül rögzítésre úgy, hogy személyenként és évenként 50 dollárnak megfelelő konvertibilis fizetőeszköz vásárolható.

Azok, akik 1990-ben és 91-ben nem vásárolnak konvertibilis fizetőeszközt, 92-ben és 93-ban évi 50 dollárnak megfelelő többlet fizető

eszközt vásárolhat. 1989 november 20-a és december 31-e között 50 dollárnak megfelelő valuta vásárlására az jogosult, aki 87-ben vagy azt megelőzően vette igénybe a turista ellátmányt, turista ellátmányra 88-89-ben jogosult volt, de ellátmányának kevesebb mint 50 %-át vette igénybe. Az előzőkből következik, hogy azok, akik 88-89-ben a teljes ellátmányukat igénybe vették, leghamarabb 91 illetve 92-ben vásárolhatnak valutát.

A lakosság valutaellátásához kapcsolódó közlekedési költség keret jelenlegi 15.400 forintos összege változatlan marad. Ennek terhére azonban üzemanyag költség címén valuta nem vehető igénybe. Az új valuta ellátási rendszerre történő áttéréssel egyidejűleg az utazási csekk kötelező jellegű kiszolgáltatását meg kell szüntetni. A kormány intézkedése nem érinti a lakossági deviza számlákra vonatkozó szabályokat. Tehát, változatlanul korlátlan a devizák befizetésének és felhasználásának joga.

Hung. Monitoring, 3.11.89. (Esti Magazin, 18.30 h)

Tegnap óta nagy vihart kavartak az új valutarendelkezések, amelyek értelmezésére reggel óta próbálnak interjút kapni a sajtó képviselői a Pénzügyminisztériumtól. Most megérkezett a kommuniké:

A Pénzügyminisztérium és a Magyar Nemzeti Bank közleménye részletes tájékoztatást ad a kormánynak arról a tegnapi döntéséről, amely a lakosság devizaellátását szabályozza. Ennek alapján a pénzügyi kormányzat úgy intézkedett, hogy azok, akik a tegnapi napig egyéni valutakeretük terhére devizában fizetendő külföldi szolgáltatást rendeltek meg valamelyik hazai utazási irodánál, azok korábbi, felhasználatlan valutakeretük terhére teljesíthetik fizetési kötelezettségüket. Ezen kívül még 50 dollárnak megfelelő készpénz felvételére is jogosultak, ha arra a felhasználatlan turistakeretük fedezetet nyújt. Továbbra is jogosultak az utasok arra a költőpénzre, amelyet az utazási irodák biztosítanak saját keretük terhére a szervezett utakon. Változatlan az is, hogy a kiutazó belföldiek személyenként 4000 Ft-nak megfelelő külföldi pénzt és maximálisan 400 Ft-ot vihetnek ki, külön engedély nélkül.

Hung. Monitoring, 4.11.89. (Petőfi Rádió, Hírek, 15.00 h)

Egy budapesti ügyvéd szerint sikerrel kecsegtet egy próbaper az állam ellen amiatt, hogy megszigorították a lakosság valutaellátását.

Strasser Tibor az ESTI HÍRLAP-ban elmondta, hogy a pénteken kiadott rendelkezés valójában azokat bünteti, akik az év végére tartalékolják turistaellátmányukat. Azok esetében pedig, akik a már kiváltott

kemény-valutát csak részben használták fel és a maradékot vissza-fizették, az államigazgatás a saját pénzüket veszi el tőlük. Az ügyvéd úgy véli, hogy sikerrel kecsegtet azok fellépése a bíróságnál, akik ki tudják mutatni, hogy milyen veszteség érte őket a rendelet miatt.

(168 óra)

Hétfőn reggel felröppent egy hír, hogy lehet, bezáródik egy kapu. Nem lesz érdemes autót nyugatról behozni, mert felemelik a vámot és, vagy ÁFA sújtja majd a magánimportot. A vámparancsnok helyettes kiszivárogtatását aztán oly össznépi felzúdulás követte, hogy egyesek szerint emiatt a kormány elállt a tervétől, és sokak számára váratlanul azt lépte, amit már önök is jól tudnak, korlátozta a turista valuta ellátást. A külföldre utazás és a bevásárlás tehát megnehezül, az ország fizetőképességére való hivatkozással. Egyik hallgatónk délelőtti telefonja szerint Svájcba, az ott érvényes rendelkezések miatt már nem is lehet majd bemenni. Ha csak az ehhez szükséges pénzt elő nem teremti az utas BC számlájáról, vagy éppen a fekete piacról. Csak emlékeztetőül, a végülis be nem következett autó vámemelés okai között a fekete valuta piac letörése is szerepel. Az új rendelet indoklásában ez a szempont még csak említve sincs. Azt viszont mindannyian tudjuk, hogy minden magyar város térképén be lehetne jelölni azokat a pontokat, ahol biztosan megkapható a dollár, a márka, a schilling. De vajon mit tesz a feketézés ellen és főleg milyen hatékonysággal, a rendőrség?

Dr. KISS LÁSZLÓ alezredes Borencics Péter kérdéseire válaszol:

- Tegnap délután a Váci utcában vásároltam és alig tettem meg 100 métert, négy arab is megszólított, hogy nem akarok-e nyugati valutát átváltani. De van múlt heti élményem is. Láttam, hogy két egyenruhás rendőr sétál ott az utcán és mellettük az arabok nyugodtan váltják a nyugati valutát. Miért hagyja a rendőrség, hogy ezek az emberek ügyködhessenek?

- Hát, én azt hiszem, hogy a rendőrség azért nem hagyja és tulajdonképpen nagyon sok mindent tesz annak érdekében, hogy ne garázdálkodhassanak szabadon. De tény az, hogy az utóbbi években olyan felfokozott kereslet van a valuták iránt, hogy ennek hatására ugrásszerűen megnöttek az ilyen bűncselekmények és az állampolgárok nyilván ennek folytán sokkal gyakrabban tapasztalták, gyakrabban látják ezeket a személyeket. Szeretném azért hozzátenni, hogy nem csak arabok foglalkoznak ilyesmivel, hanem magyarok, lengyelek és más állampolgárságú személyek is. Elég jelentős az illegális valuta-forgalom. Azt hiszem, hogy az utóbbi napokban a megélénkült határforgalom is ezt igazolja, mert biztos vagyok abban, hogy azt a több ezer vadonatúj nyugati személygépkocsit, amit behoznak magyar állampolgárok, annak a valuta ellenértékét nagyrészt nem legális úton szerezték be.

- Nekem az az érzésem mégis, hogy a rendőrség nem tesz semmit. Én

rendszeresen járok a Semmelweis utcában és legalább 5 arabot meg tudok mutatni, aki minimum 4-5 éve minden nap ott van és váltja be a valutát. Hát miért nem tartóztatják őket le - miért nem utasítják ki őket az országból?

- A devizabűncselekmények mögött, tehát az illegális valuta kereskedelemben maga a bűncselekmény bizonyítása is elég sok nehézséget jelent. Általában tettenéréssel lehet ezeket a személyeket felelősségre vonni, tettenérést követően. A jelenleg rendelkezésre álló, viszonylag kis létszámú rendőri erő, mert hiszen egyedül a budapesti főkapitányságon egy csoport foglalkozik ezeknek a felderítésével, nem képes megtisztítani a Belvárost. Arról nem beszélve, hogy jelentős egyéb feladataik is vannak, nagyon sokszor egész más területere vannak vezényelve. Másodszor pedig, ha jelentős munkabefektetéssel bizonyítják a bűncselekmény elkövetését, akkor csak az ... kap egy jelentéktelen bírósági ítéletet. 50.000 forint érték alatt általában megrovással zárulnak el ezek az ítéletek.

- Egyszerűen el lehetne intézni, hogy ha valakit egyszer elkapnak, azt kell mondani neki, hogy köszönjük szépen, de többet ne jöjjön az országba.

- Van lehetőség arra, hogy a tartózkodási engedélyt az elfogott külföldiektől megvonjuk, hát ismert az, hogy ilyen félig politikai, félig bűnügyi kérdéseknek a megítélése a társadalomban váltzóik és hát a rendőri kényszerintézkedések mostanában bizonytalanul vannak kezelve, tehát nincs egy karakteres lehetőség arra, hogy a rendőrség önállóan, saját hatáskörében döntsön ezekben a kérdésekben. Másrészt az arabok nagyon sokféle olyan eszközt találtak ki, ami alkalmas ennek a kivédésére.

- Például?

- Hát legismertebb az, hogy vállalkozó szellemű magyar lányokat feleségül vesznek, ugye akkor már mint itt letelepedett személy, gyakorlatilag nagyon megnehezedik a kiutasítás lehetősége. Hivatkoznak családegyesítésre, a feleség írogat a belügyminiszternek, meg ahová el lehet képzelni és minden eszközt felhasználnak arra, hogy itt maradjanak. Sokszor még olyan trükköket is kitalálnak, hogy kisebb bűncselekményeket követnek el annak az érdekében, hogy addig amíg a büntetőeljárás elhúzódik, ő szép kényelmesen itt gazdagodni tudjon ezekből a bűncselekményekből.

- De ezt nem értem, hogy miért csinálják?

- Azért, mert addig, amíg a büntetőeljárás adott ügyben le nem záródik, addig őt itt tartja tulajdonképpen a bíróság az eljárás befejeződéséig, és ismerve a bíróságok leterheltségét, ezek az ügyek nem egy hónap alatt fejeződnek be, hanem sokszor hónapokig, meg évig is elhúzódnak. Újabban előfordul az, hogy otthon élő szegény rokonokat hívogatnak ide, pl. szírek, hogy itt tulajdonképpen munka nélkül, nagyon kényelmesen meg lehet élni.

- Igazuk is van.

- Igazuk is van. Ellátják őket kezdő tőkével és bekapcsolódnak az üzletbe. És az arabok, akik a Belváros szórakozóhelyein ülnek, azok irányítják, szervezik ezeket az ügyeket, ők már ki se mennek az

utcára sokszor váltani. Bár ez nagyon irritálja az állampolgárokat és gazdasági károkat is okoz, de akkor, amikor óriási mértékben növekednek a vagyon elleni bűncselekmények, a betörések, a közbiztonság romlik, hát akkor nyilvánvaló, hogy a nagyobb erőket ezekre a területekre csoportosítják át és az ilyen viszonylag alacsonyabb társadalmi veszélyességű ügyekre kevesebb energia marad.

- Hány tagból áll ez a csoport?

- Jelenleg 6 főből, hát ha mindenki dolgozik és nincs senki szabadságon vagy betegállományban vagy tanulmányi szabadságon.

- Ez egy kicsit kevésnek tűnik.

- Ennyi van.

- Én azt is hallottam, hogy a magyar rendőrség politikai okok miatt sem üldözi ezt a cselekményt, mert nem akar fellépni az arabokkal szemben.

- Politikai megkülönböztetésről szó sincs! Semmiféle ilyen utasítás nincs kiadva a rendőrök részére és őbennük sincs semmiféle ilyen megkülönböztetési szándék.

- Én úgy hallottam, hogy egyes arab országok gazdasági szankciókat helyeztek kilátásba, ha a magyar rendőrség fellép ellenük.

- Nem hallottam ilyen gazdasági szankciókról. Az egész valutakereskedelmek az egy gazdasági probléma. Ezeket büntetőjogi eszközökkel nem lehet felszámolni.

- Van-e valami becslés arra, hogy naponta mennyi pénzt, mennyi forintot forgalmazhatnak?

- Hát, csak becslést tudok mondani. Én azt hiszem, hogy egy átlagosnál talán kicsivel jobb napon naponta olyan 3 millió forint értékű felvásárlás történik meg.

- Akkor ezek szerint naponta kb. 100.000 márkához jutnak?

- Igen. De én azt hiszem, hogy akkor amikor itt a nyári csúcsforgalom van, akkor ezt a számot nagyságrendekkel is meghaladhatja a forgalom. Helytelen következtetéseket vonhat le valaki pusztán abból a tényből, hogy az árusok nagy része lengyel és arab. Szerintem a seftes az seftes. A lengyel az lengyel, az arab pedig arab. Minden más összefüggés csak a görcsös gondolkodás eredménye lehet.